

Szeged.

Nemzetünk közünnepét megülte Szeged közönsége úgy, mint az alföld fővárosához illett.

Esti félhatkor már tódult a közönség a színház felé, mely előtt szurokkoszorúk világíták be a tért, megmutatandók, hogy ma nem közönséges színi előadásra, hanem annak képehez vezet az út, ki szellemi világossággal árasztotta el a hazát. A színházi bejárat mindkét felén lámpacsillagok égtek, emlékeztetendők a jövőket, hogy az, kire emlékezünk, e hazának fényes csillaga volt. A színház kapuja fölött két életnagyságu angyal babérr koszorút tartott Kazinczy neve fölött. Ezen, hazaszín lobogókkal ellátott kép fölírata „Kazinczy Ferenc évszázados ünnepe“ szintén hazaszín betükből vala összeállítva s kivilágítva.

A színpad úgy mint a nézőtér fényárban uszott. A színpad jobb oldalán Kazinczynak e célra festett és hűn talált arcképe volt fölállítva; a képkeretet természetes virágokból készült koszoru képezé; körülé magas, virágjok díszében álló hévövi fák, s a virágházak legszebb, legválogatottabb lakói álltak; az állvány talpánál az irodalom, művészet és tudomány jelvényei alatt e fölirat:

„Ki honaért élve nemzeteért szenved:
Évszázad után így tiszteli a nemzet.“

A színpad többi részét is élővirágok foglalták el, csupán a közreműködőknek hagyván meg a szükséges tért és a fény-sugaraknak, melyek a lombok közül a közönség felé villámoltak.

A nézőtér tétő s lángöv környezé. A színpadnak átellenében a karzat homlokzatán Magyar hon koszorúval körzött cimere, hazaszín lobogók alatt; a páholyoszlopok mindegyikén babérr koszoru három nemzeti lobogóval s ugyanannyi gyertyalánggal; a nagy csillárt hazaszín zászlókból koszoru övezé körül.

Ki látta a művészet ez egyházát, midőn még nem volt benne közönség, tudta, hogy ünnep lesz e helyt; de ki a begyült közönséget meglátta, azt is kelle tudnia, hogy a nemzeti kegyelet ünnepét ülik a jelenlévők.

Uraink ugy mint hölgyeink nagyrészt nemzetünk öltönyében jelentek meg ez ünnepélyen, s egymást látva, meggyőződtek arról, hogy mégis szép ennek a magyarnak öltönye s hogy kár volt idegennel föleserélnie. Hölgyeink közül sokan, kik ezuttal még nélkülözheték hazájok ruházatát, föltek magukban, hogy ezentúl a szép példa után indulva, legkedvesebb ékességök a magyar öltözet leend.

Mit mondjunk az előadásról?

Nem kellene az egyes közreműködőkről szólnunk, kik azáltal, hogy a közönségtől nyert koszorúkat Kazinczy arcképe elé tették, nyilvánították, miszerént ma senkinek sincsen érdeme, senki sem várhat elismerést, csak Ő, a bajnok vértanu, a nyelv-szabadító rab, a népboldogító szerencsétlen, a családja jóléte árán irodalmunkat szellemével tápláló Kazinczy. Miért ne mondjuk meg mégis, hogy hazai színművészetünk egyik csillaga, F.-Szabó Amália valódi csillagként fénylett az irodalmunk vezérének font kegyetkoszoruban; mért ne mondjuk meg, hogy oly érzellemmel szavalta Losonczynek remek költeményét, minővel még szavalni nem hallottunk soha. Garaynak Magyar hölgyében ugyane művésznő megmondta a magyar hölgyeknek, minők legyenek, minőknek kell lenniük, hogy nevöket megérdemeljék.

Nagyszerű a művészet hatalma, azon hatalom, mely ajakkal beszél ugyan s mégis szívvél szól a szívhez ugy, hogy czer szív dobog a kifejezett érzésektől; olyan e hatalom, mint a napfény hatalma, mely az eléje tett képet eltörölhetlenül varázsolja az üres lapra; olyan e hatalom, mint a villám hatalma, mely elolthatlan lánggal ég. E hatalom szólt ma F.-Szabó Amália szívéből ajkai által a nagy közönség szívéhez. Az irodalmunk megdicsőült vezérének képe előtt álló nő nem csupán művésznő

volt, hanem egyszersmint honleány s a magyar nyelv és szellem lángérzelmű hirdetőjeként mutatá magát, mint ilyen nem csak tetszést, hanem tiszteletünket, szívünk legőszintébb becsülését vivta ki magának. Pajor A. urhölgy Vörösmarty szózatát annyi lelkesedéssel, annyi lánggal énekelte, hogy valódi szózatattá vált az a közönséghez; szózatá, hogy rendületlenül hiva legyen hazájának, hazája nyelvének, nyelve irodalmának s irodalma termékeinek. A gyönyörű félmélyhangon énekelt szózat minden szaka új meg új tapsviharra ragadta a lelkesült közönséget, mely hangos éljenben tört ki, midőn a második szakban énekelt szép népdal s a Kovács Endre szerezte Rózsa dallamának kívánt ismétlése helyett a szózatunk első szakaszát énekelte. Fogarassy Paulin urnő Petőfi Sándornak Széphalmon írt költeményével a legnagyobb dicsérettel árasztá el a jelenvolt közönséget, mert megmutatá, mily egykedvű, mily aluszekony volt évtized előtt a magyar, mit hallva, örvendenünk kelle és szerencsét kívánnunk magunknak ma, midőn láttuk, mennyire lelkesült a nemzet.

Kemény Nándor ur vig ruhába öltözött komoly fölolvassása szelid mosolygó szivárványként huzódott végig az ünnepélyesen komoly arcokon. Fölolvassása tartalomdús volt s a hasonnemű olvasmányoktól dicséretesen különbözött; az üres szóhalmaz helyét egymásra halmozott korszerű écek pótlák. Különösen találók és talpraesettek voltak a Szegedi Hiradóra vonatkozó sorai, hogy e lap kiadója Burger Zsigmond csakugyan igazi kiadó; mert lapjára többet ad ki, mint mennyit az előfizetések jövedelmeznek neki.

Háhnél urat, egyházi és dalműi zenekarunk derék karagyát különösen ki kell emelnünk készségeért, melylyel az ünnepélyben közreműködött. Háhnél ur oly művészi ügyességgel kezelte hangszerét s oly megragadón játszta el rajta az általa kiszemelt szép magyart, hogy azon kívánságot ébreszté bennünk, vajha némelykor rendezne egyegy hangversenyt, melyben többet hallanánk tőle. Ezeken kívül Kmetty István

elszavalta „A költő imája” című költeményét és Kölcsey Ferenc Kazinczy fölött tartott emlékbeszéde, valamint Szász Károlynak gyönyörű pályakölteménye fölolvastatott.

A szokatlan számmal megjelent, közönség lelkesedése határt nem ismert. Oly nagy volt a tolongás, hogy több száz-
nak kelle a színháztól visszamennie; mely be nem fogadható őket. E lelkes közönség oly ünnepélyes méltóságot tanúsított az egész ünnepély alatt, hogy nem mondhatunk találóbbat, mint mit tudós-társaságunk érdemdús alelnöke mondott: „Csak oly nemzet tűz-heté föl méltán dicsőültje halántékaira a dicsőség koszoruját, mely azt maga is megérdemlette!”

Az ünnepélyt egyszerű, de magyar őszinteséggel és fesz-telenséggel fűszerezett lakomák követék a város minden részé-ben. A kaszinóban megjelent hölgyek nagyrészt magyar öltö-zetben voltak. A Kazinczy-ünnepet az emberi szellem hal-hatatlanságának elvitázhatlan bizonyságaul hozván föl a szóló, a többi fölköszöntések közt poharat emelt Széchenyi Istvánért, ki az ipar terén épen oly nagy fialul tűnt föl a magyar nemzetnek, mint Kazinczy az irodalmi téren. Meg-emlékezett továbbá a tudós társaság alelnökéről b. Eötvös Józsefről, ki szíves volt Szász Károly koszoruzott köl-te-ményét ez ünnepélyre megküldeni s ezáltal annak emeléséhez járulni. Erdélyi Ignác zenekarának minden tagja szép magyar öltönyben jelent meg a kaszinói lakománál, a Rákóczyindulóval fogadta a közönséget s bevezetésül a szózatot játszta. A közönség egy része a palánki sétatéri étteremben, más része a főlsővárosi kaszinó helyiségében lakomázott, mindenütt Kazinczy Ferenc emlékét idézvén föl lelkeikben, szebb jövőndöt kívántak a nyelv-nek, iparnak és művészetnek. Az egész város hullámlásban volt, mely hullámlás fölött a honszerelm — e rég pihent drága kincse a magyar szívnek — mint tenger fenekéről fölmerült gyöngy ragyogott, fénylett. Nem csak a szegediek, a vidékiek is siettek megünnepelni a magyar nyelv első baj-nokának százados ünnepét. Hód-Mező-Vásárhelyről,

Szentesaról és Makóról többen jelen voltak az estélyen és lakomákon.

Nem fejezhetjük be sorainkat anélkül, hogy öszinte magyar szívvél köszönetet ne mondjunk mindazoknak, kik hazafiúi buzgalomtól lelkesülve, szíves készséggel járultak az ünnep emeléséhez, s gyámoltották szent kötelességünkül ismert törekvésünket.

Legelőször is köszönetet mondunk Losonczy Lászlónak, ki lelkéből eredt szép költeményével tetemesen emelte ünnepünket.

Mráz Imre íróársunk a terhes pénzkezelést volt szíves elvállalni.

Különösen kiemeljük a lelkes színház-tulajdonosokat, Hoffer és Heszler urakat, kik a színházat díj nélkül engedték át, és tisztelt nögyeletünket, mely jutalékaról szintén lemondott.

Idősb Krebs községi tanácsos ur nemcsak díj nélkül díszíté elő virágokkal a színpadot, de azok izléses elrendezésében önmaga is fáradozott, s a meleg égővi fákhoz a köblöket hazaszinre főteté.

Jóó festész ur Kazinczy jól talált arcképét hazafiúi buzgalomból festé. Szutter ur az állvány talpánál fölállított s kivilágított föliratot szintén az ügy iránti részvéteből állitá ki.

Goldner és Zinner városi világításbérlők, a nemzeti ünnephez tettelegesen áldozattal járulandók, 20 font gyertyát és 15 font olajt adtak a színház világításához.

Burger Zsigmond nyomdatulajdonos a hirdetémények nyomtatását díj nélkül teljesité, csupán a papír és a bélyeg árát fogadta el; Losonczy költeményét is a kiállításához aránytalanul jutányos árért nyomatta.

Mayer ur, a színházi melléképületekért neki járó kötelességhelyt csak rendes áraért fogadta el.

Lemle ur több élővirágot adott a színpadra.

Schart József iparos, nem érkezvén, hogy a színházba jöjön, 2 régi forintot küldé hozzánk.

Meg kell még említenünk Farkasics cukrász urat, ki a kaszinói lakomához szépen és sok ügyességgel készített cukorszobrát küldé Kazinczynak.

Végre Brandt színházi díszítőről kell elismeréssel szólnunk, ki négy segédével több éjet virasztott át, hogy a színházat oly díszessé tegye, minőnek ily nagy nemzeti ünnepen lennie kelle. Fáradságát siker koronázta, mert mindenki elismeréssel szólt a kiállításról, s dicsérőleg említé a díszítőt.

Az ünnepély jövedelme 182 ft. 88. krral a szeged-csongrádi takarékpénztárban Szeged története jutalmaul van letéve.

Debrecen.

(Őszhó 27-én.)

A debreceni főtanoda részéről d. e. 11 órakor tartott meg Kazinczy Ferenc évszázados ünnepe a könyvtári teremben. Az elhunytak fölállított arkéjét babér folyá körül, örökzöld koszorut képezve fölötte. Bevezetésül Kölcsey Ferenc dicsdala hangzott alá a főtanodai énekkar által, melyre Lugossy József tanár rövid, de szívig ható szavakban adá elő, mie volt Kazinczy a hazának. Ezután több alkalmi versezet, s az elhunytak szépen ecsetelt életrajza szavaltatott a főtanodai növendékek által, közbe-közbe az énekkar zenge. Az egészet Vörösmarty „Szózatá”nak eléneklése rekeszté be. Az ünnepély végeztével egy nyugalmozott öreg lelkész fölhívá a vendégkoszorut, a főtanodai igazgatósághoz küldeni be azon összeget, melyből Kazinczy Ferencnek, Csokonainkhoz hasonló fehér márványszobra a főtanodai könyvtár számára elkészíttessék. A városi kaszinó termében lakoma rendeztetett, mely alkalommal hetedfélszáz uj forint iratott alá, melynek az ottani takarékpénztár által kezelendő százaléka minden év őszhó 27-én a kitűzendő szépirodalmi tárgyat legjobban megfejtő tanodai növendékeknek fog kiosztatni.